

Budoucnost náboženské výchovy a katecheze utváříme společně

Biskupství ostravsko-opavské
KATECHETICKÉ
A PEDAGOGICKÉ
CENTRUM

Přijměte pozvání k připomínkování Rámce pro náboženskou výchovu a katechezi s dětmi školního věku v Diecézi ostravsko-opavské, který ukazuje směřování náboženské výchovy a katecheze pro budoucnost.

Po roce společného úsilí s důvěrou i nadějí předkládáme k připomínkování **Rámec pro náboženskou výchovu a katechezi s dětmi školního věku v Diecézi ostravsko-opavské**, který je výsledkem synodální spolupráce učitelů náboženství a kněží naší diecéze a ukazuje pro naši diecézi směr výuky náboženské výchovy na základních školách a katecheze s dětmi ve farnostech.

Tento *Rámec* umožňuje, aby náboženská výchova byla i nadále součástí vzdělávání na základních školách, a tedy byla v souladu s požadavky revidovaného [Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání \(RVP ZV\)](#). Zároveň *Rámec* dbá na to, aby katecheze vycházela z pastorační reality našich farností a odpovídala skutečným potřebám dětí i společenství církve.

Podobně jako byl k připomínkování zveřejněn návrh revize RVP ZV (2. 4. – 31. 5. 2024), nabízíme i my náš *Rámec pro náboženskou výchovu a katechezi* ve fázi, kdy je otevřený společnému dotváření.

Chceme, abyste měli možnost ovlivnit jeho podobu.

Připomínkové řízení k *Rámci* probíhá od 15. dubna do 1. června 2025. Po jeho ukončení vaše podněty pečlivě projdeme a vyhodnotíme jako podklad pro finální úpravy dokumentu. Zároveň doplníme i části, které v současné verzi zatím chybí – podobně jako tomu bylo v případě připomínkování RVP ZV. **Na webu** jsou tyto části označeny jako „**připravujeme**“.

Naším cílem nebylo vytvořit jen formálně správný dokument. Chceme společně vytvořit **živý a smysluplný *Rámec***, který nám bude skutečně pomáhat – jak ve škole, tak ve farnosti.

Pomozte nám dotvořit *Rámec* tak, aby byl odborně přesný, srozumitelný a prakticky využitelný – jako skutečná opora pro učitele, katechety, kněze i rodiče při výchově a vzdělávání dětí pro život v dnešním světě, který bývá charakterizován jako proměnlivý, nejistý, složitý a často těžko předvídatelný¹.

¹ Dnešní svět se často popisuje jako tzv. VUCA svět – zkratka vyjadřuje jeho čtyři klíčové rysy: volatilitu (proměnlivost), uncertainty (nejistotu), complexity (složitost) a ambiguity (nejasnost). Právě v tomto světě potřebují děti hodnoty, schopnost orientace a prostor pro duchovní růst.

Co Rámec přináší?

Rámec vznikl jako odpověď na současné výzvy církve i vzdělávání v ČR. Reflektuje změny ve **společnosti, školství i pastorační realitě naší diecéze**, navazuje na *Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1.-9. ročníku základní školy*, čerpá z nového *Direktoria pro katechezi (2020)* i z revidovaného *Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)*.

- **Rozlišuje mezi výukou náboženství ve školách a katechezí ve farnostech**, přičemž obě části tvoří jeden komplementární celek.
- Je **kompetenčně orientovaný** – klade důraz nejen na znalosti, ale i na dovednosti, postoje a hodnoty.
- Je systematicky uspořádán do **šesti kompetencí**:

→ **pro výuku předmětu Náboženská výchova na ZŠ:**

A. Kompetence k ROZVOJI IDENTITY

B. Kompetence k VYJADŘOVÁNÍ V OBLASTI NÁBOŽENSTVÍ

C. Kompetence k ZASTÁVÁNÍ KŘESŤANSKÝCH HODNOT

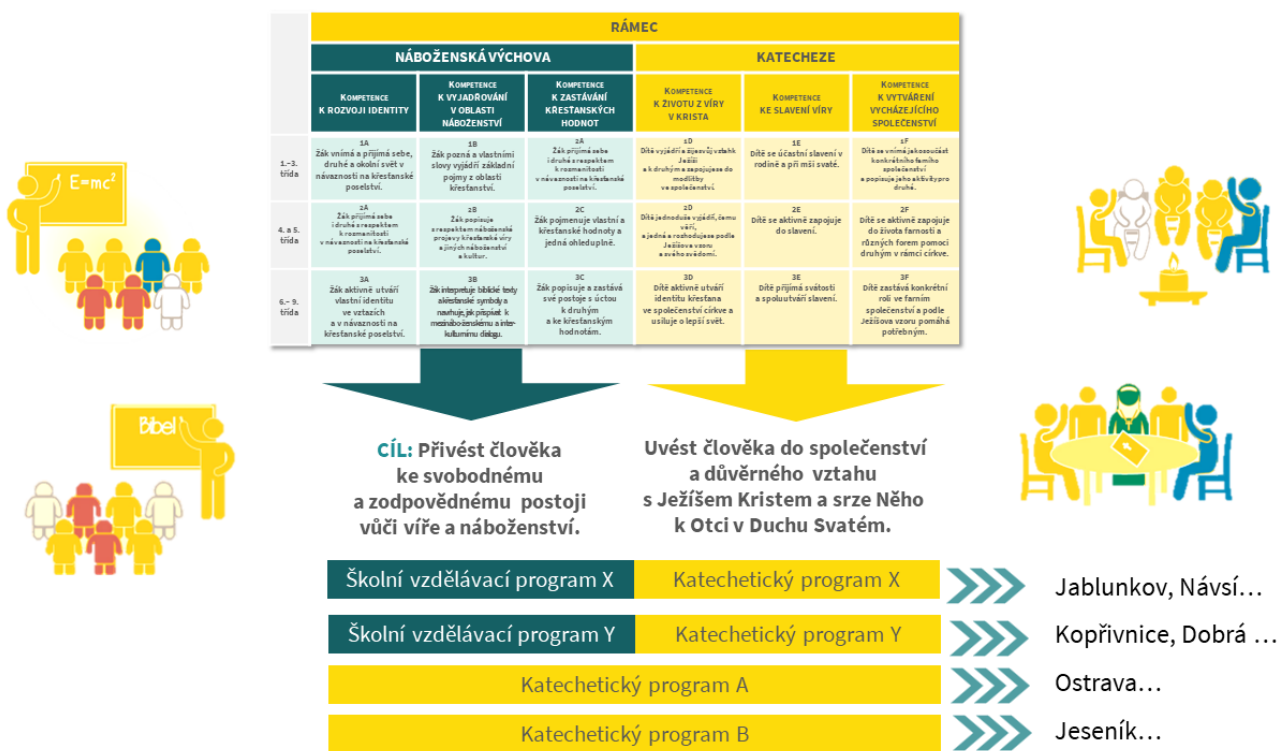
D. Kompetence k ŽIVOTU Z VÍRY V KRISTA

E. Kompetence ke SLAVENÍ VÍRY

F. Kompetence k VYTVÁŘENÍ VYCHÁZEJÍCÍHO SPOLEČENSTVÍ

→ **pro katechezi s dětmi školního věku ve farnostech:**

- **Pracuje s uzlovými body ve 3., 5. a 9. ročníku ZŠ.**
- Umožňuje flexibilní využití v různých místních podmínkách – ve školách, farnostech i při různých setkáních dětí. Na *Rámec* bude navazovat tvorba školních a katechetických programů (viz následující obrázek).

Proč rozlišujeme náboženskou výchovu a katechezi?

Náboženská výchova ve škole pomáhá žákům:

- objevovat smysl života a utvářet svou osobní identitu v dialogu s křesťanskou tradicí,
- porozumět křesťanské víře a vést o ní srozumitelný a respektující dialog,
- orientovat se v hodnotách a rozhodovat se podle křesťanských principů.

Výuka náboženské výchovy na ZŠ chce být součástí všeobecného vzdělávání – propojuje křesťanskou víru se současným poznáním, kulturou a rozvíjí mezilidské vztahy.

Katecheze podporuje děti, aby:

- žily víru jako osobní vztah s Kristem,
- slavily víru skrze liturgii, modlitbu a svátosti,
- tvořily společenství církve a vnášely evangelium do světa.

Katecheze je doprovázení na cestě víry uprostřed života farnosti.

Obě formy jsou důležité – každá jinak, ale navzájem se doplňují. **Direktorium pro katechezi (2020) nás k tomuto rozlišování i komplementaritě jasně vybízí.**

Pojmy, které pomohou porozumět Rámci

→ **Kompetence podle RVP ZV**

Klíčové kompetence představují funkční propojení znalostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou důležité jak pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti, tak pro společnost a svět jako celek. Klíčové kompetence se rozvíjejí v průběhu celého života.

→ **Kompetence v náboženské výchově a v katechezi**

Kompetence chápeme jako funkční propojení vybraných znalostí, dovedností a postojů, které se nabývají v dialogu s obsahem a formami křesťanské víry, a které tomu, kdo si je osvojil, umožňují v současném pluralitním světě orientovat se a

- **jednat podle křesťanských hodnot (náboženská výchova)**
- **slavit a žít křesťanskou víru ve společenství církve a svědčit o ní (katecheze).**

→ **Uzlový bod**

Uzlový bod představuje důležitý orientační moment v průběhu vzdělávání, ve kterém se ověřuje, zda žák dosáhl očekávané úrovně učení v rovině znalostí, dovedností i postojů. Slouží k plánování a evaluaci vzdělávacího procesu. V RVP ZV jsou uzlové body stanoveny až na konci 5. a 9. ročníku, na konci 3. ročníku pro gramotnosti (čtenářská a pisatelská, logicko-matematická).

→ **Specifikum uzlového bodu na konci 3. ročníku pro náboženskou výchovu a katechezi**

Na rozdíl od RVP ZV jsme v Rámci záměrně stanovili uzlový bod i na konci 3. ročníku. Důvodem je skutečnost, že řada dětí po ukončení 3. třídy přestává docházet do náboženské výchovy nebo katecheze. Chtěli jsme proto jasně vymezit, co očekáváme od žáků a dětí na konci 3. třídy.

→ **Očekávané výsledky učení (OVU) pro náboženskou výchovu** vymezují, jakých výsledků má žák dosáhnout v uzlových bodech vzdělávání (ve 3., 5. a 9. ročníku). Jedná se o měřitelné nebo pozorovatelné výsledky učení. **Představují obsahový cíl výuky a směřují k tomu, aby byly po schválení Rámce závazné.**

Všechny očekávané výsledky učení (OVU) náboženské výchovy jsou formulovány tak, aby přispívaly k rozvoji klíčových kompetencí žáků, jak je vymezuje *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)*. **Vazby jednotlivých OVU na konkrétní klíčové kompetence jsou uvedeny na webových stránkách.**

→ **Očekávané výsledky katecheze (OVK)** vymezují, jakých výsledků má dítě dosáhnout v uzlových bodech (ve 3., 5. a 9. ročníku). Jedná se o pozorovatelné výsledky katecheze. Vyjadřují konkrétní, pozorovatelné projevy víry, postoje nebo dovednosti, kterých má dítě dosáhnout. **Představují obsahový cíl katecheze a směřují k tomu, aby byly po schválení Rámce závazné.** Slouží jako podklad pro tvorbu a evaluaci katechetických programů.

→ **Dílčí cíle k dosahování OVU a OVK**

Dílčí cíle v *Rámci* označují konkrétní, postupné kroky, které vedou k naplnění očekávaného výsledku (OVU/OVK). Pomáhají rozčlenit výukový cíl na menší části, aby bylo zřejmé, jakými způsoby se může žák/dítě k danému výsledku přibližovat. Jsou oporou při plánování výuky, hodnocení i poskytování zpětné vazby. Zajišťují, že výuka je smysluplná, strukturovaná

a orientovaná na skutečné porozumění a osvojení kompetencí. V RVP ZV jsou nepovinnou částí, stejně i v *Rámci*.

- **Nadstřešující očekávané výsledky učení (OVU) a katecheze (OVK)** neusilují o formulační správnost, ale o srozumitelnost a výstižnost, která má pomoci získat pedagogům, katechetům, kněžím, rodičům a dalším aktérům základní orientaci v *Rámci*. Tyto formulace na úvodní stránce *Rámce* na webu představují orientační vyjádření toho, čeho by měli žáci a děti dosáhnout na konci jednotlivých vzdělávacích období v jednotlivých kompetencích náboženské výchovy a katecheze.
Uvítáme vaše vylepšení, úpravy i nové návrhy, které pomohou tyto formulace zpřesnit, zjednodušit nebo lépe zpřístupnit pro praxi.
- Při formulaci očekávaných výsledků učení (OVU) a dílčích cílů **v oblasti náboženské výchovy používáme pojem "ŽÁK"**. Při formulaci očekávaných výsledků katecheze (OVK) a dílčích cílů **v oblasti katecheze používáme pojem "DÍTĚ"**. Rozlišení mezi označeními ‚žák‘ a ‚dítě‘ slouží k jednoznačné orientaci, zda se pohybujeme v oblasti školní náboženské výchovy nebo katecheze.

Jak číst kódy OVU a OVK?

Každý **očekávaný výsledek učení (OVU)** a **očekávaný výsledek katecheze (OVK)** je v *Rámci* označen jednoznačným **kódem** ve formátu:

1A2

Co jednotlivé části znamenají?

- **1** – označuje **vzdělávací období**, tedy **uzlový bod**, ke kterému je výsledek formulován:
 - 1 → konec 3. třídy (1.–3. ročník)
 - 2 → konec 5. třídy (4.–5. ročník)
 - 3 → konec 9. třídy (6.–9. ročník)
- **A** – označuje **kompetenci**, ke které výsledek náleží:
 - A → kompetence k rozvoji identity
 - B → kompetence k vyjadřování v oblasti náboženství
 - C → kompetence k zastávání křesťanských hodnot
 - D → kompetence k životu z víry v Krista
 - E → kompetence ke slavení víry
 - F → kompetence k vytváření vycházejícího společenství
- **2** – pořadové číslo OVU nebo OVK v dané kompetenci a vzdělávacím období.

Příklad:

1A2 znamená **druhý výsledek** kompetence **k rozvoji identity**, formulovaný **pro konec 3. třídy**.

Kdo na přípravě Rámce pracoval?

Rámec vznikl díky spolupráci týmu lidí – vyučujících náboženství, kněží, pracovníků Katechetického a pedagogického centra a odborné konzultantky.

Vedoucí projektu:

- Mgr. Šárka Koflerová
- ThLic. Petr Smolek

Odborná konzultantka:

- Mgr. Veronika Blažek Iňová, Ph.D. (TF JČU)

Spolupracovníci na tvorbě Rámce:

- Mgr. Lenka Bakalová
- Mgr. Tomáš Čirž, Dr. theol.
- Mgr. Lukáš Dořičák
- Mgr. Barbara Feberová
- Mgr. Barbora Holoubková
- Mgr. Markéta Korpasová
- Mgr. et Mgr. Markéta Kozlová
- Mgr. Josef Liberda
- Mgr. Aleš Písařovic
- Mgr. Jiří Ramík
- Mgr. Lucia Samcová
- Mgr. Ing. Jiří Schreiber
- Mgr. Olga Stuchlá
- Mgr. David Tyleček

Kdo výsledek práce tohoto týmu odborně posoudil?

- **Mgr. Miroslava Šigutová**, ředitelka *Pedagogicko-psychologické poradny Frýdek-Místek*, z hlediska vývojové psychologie:

*Je to neuvěřitelné dílo! Skláním se a smekám, z hlediska vývojové psychologie je **vše v pořádku**. Nemám jedinou připomínku.*

- **Doc. Mgr. David Bouma, Ph.D.**, vyučující *Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy a Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové*, poskytl delší vyjádření, z něhož vybíráme:

Rád bych Vám vyjádřil svůj obdiv a uznání **za rozsáhlou a promyšlenou práci**, kterou jste vložili do připraveného dokumentu. Již samotná skutečnost, že jste se pustili do tak důležitého a komplexního úkolu – vytvořit kompetenčně orientovaný rámec pro náboženskou výchovu a katechezi – je velmi povzbudivá a inspirující. Je patrné, že jste věnovali obrovské úsilí tomu, aby rámec odpovídal potřebám dětí, rodičů, učitelů, katechetů i kněží, a zároveň reflektoval výzvy dnešní doby a pastorační realitu diecéze.

Skvělou volbou je kompetenční orientace Rámce. Zaměření na rozvoj konkrétních znalostí, dovedností, postojů a hodnot **přináší moderní a praktický přístup, který je v souladu s aktuálními trendy ve vzdělávání i s požadavky RVP ZV.** Oceňuji Vaši snahu odlišit náboženskou výchovu na ZŠ od katecheze ve farnostech, a přitom zdůraznit jejich komplementaritu. To umožňuje efektivní přístup ke dvěma rozdílným cílovým skupinám **a odpovídá jak církevní, tak školní legislativě.** Kladení důrazu na propojení víry s každodenním životem a konkrétními aktivitami (např. charitativní projekty nebo evangelizační aktivity) je super a odpovídá evangelizačnímu poslání církve.

Vaše práce je nesmírně důležitá a inspirující. Skrze tento Rámec nejenže utváříte cestu dětem k poznání Boha, ale zároveň pomáháte budovat mosty mezi školou, rodinou a farností. Vaše snaha zapojit do tohoto procesu všechny aktéry a reflektovat výzvy dnešního světa je **příkladem, jak by měla vypadat moderní evangelizace.**

Jak na připomínky?

Předkládáme vám k připomínkám návrh očekávaných výsledků učení (OVU) pro náboženskou výchovu, očekávaných výsledků katecheze (OVK) a dílčích cílů, které napomáhají jejich naplňování.

Vaše připomínky mohou směřovat:

- k celku *Rámce*
- k nadstřešujícím OVU a OVK
- k formulacím OVU a OVK
- k dílčím cílům na naplňování jednotlivých OVU a OVK

Připomínkové řízení probíhá od **15. dubna do 1. června 2025** prostřednictvím online formuláře, který najdete na nabozenstviakatecheze.cz. Připomínky budou vyhodnoceny všemi tvůrci *Rámce*.

Vaše zkušenosti a pohled jsou pro nás cenné. Pomozte nám dotvořit *Rámec* tak, aby byl skutečnou oporou pro každodenní práci ve školách, farnostech i rodinách. Společně můžeme vytvořit nástroj, který bude srozumitelný, odborně kvalitní a věrný poslání, které sdílíme. **Děkujeme za váš čas, zkušenost a spoluzodpovědnost.**